

אסטרטגיה גרעינית בסין

סא"ל חיים

ניתן
„החומה
הסינית“

האמריקנית בסין, לפי הזמנת הסינים — להצהיר על ליברלי-
זציה ביחסים עם פקין, שתתבטא במיוחד בהסרת האמברגו
על סחר עמה. לאחרונה הכריז הנשיא ניקסון, בשידור לאומה,
על ביקורו הצפוי בסין; כן תמכה ארה"ב בקבלתה של סין
העממית לאו"מ, אך לא במקום פורמוזה.

ג. ולבסוף, שתי מעצמות-העל הגיעו, בתום הסיבוב הרביעי
של שיחות סאלט¹, להסכמה הדדית בדבר הצורך לנהל ביניהן
מור"מ להגבלת הנשק האסטרטגי, ההתקפי וההגנתי כאחד.

הקשר הברור בין שלוש עובדות אלה, שלא להזכיר תחומי
פעילות רבים אחרים בין המעצמות, מצביע כי המערכת
המדינית העולמית צועדת לקראת משולש בין-מעצמתי שב-
קדקדויו ניצבות מוסקבה, ואשינגטון ופקין. כל היתרונות
שעשויים לצמוח מהסכם דו-צדדי אמריקני-סובייטי, בעיקר
בתחום הנשק האסטרטגי, עלולים להצטמק בעשור הקרוב, אם
לא יצליחו ברה"מ וארה"ב להוציא את סין העממית מבידודותה
ולהגביל בכך את משחקה העצמאי בכל הנוגע לייצור ולפיתוח
עוצמה צבאית גרעינית.

בעיית הנשק הגרעיני הסיני החלה עוד בדיו-
נים הראשונים בין הסינים לסובייטים על
החמיכה שברה"מ נתבקשה להגיש לסין הע-
ממית במסגרת תכנית החומש השניה (1955-
1959). על רקע חובה של מוסקבה כלפי הסי-
נים בשל מלחמת קוריאה, ונוכח אי-יציבותו
של הקרמלין בעקבות מות סטלין, הצליחה
פקין לגרור את הרוסים לסייע להם באורח

ארה"ב
נמר
של גיור
בעיני
פקין

1. שיחות סאלט נפתחו בשנת 1969 במטרה לבלום את מירון החימוש
בנשק אסטרטגי המתנהל בין שתי מעצמות-העל. — המערב.

משפרץ הסכסוך הסיני-סובייטי, נמצאה סין
העממית מבודדת בזירה העולמית; על אף
עוצמתה האנושית האדירה נעדרה פקין יכולת
מעשית של השפעה מדינית, בעיקר נוכח
השפעתן של שתי מעצמות-העל — ברה"מ
וארה"ב — בזירה העולמית ושליתתן בה.
תוך לימוד מדוקדק של הלקחים ושגיאות
העבר החליטו מנהיגיה של פקין בשנות
השישים המוקדמות לפעול להבטחת מקומה של סין העממית
בקהיליית העמים, ובמיוחד בזירה הבין-מעצמתית ולהתמודד
בתחום זה עם שתי מעצמות-העל. הצמרת המדינית-בטחונית
של סין הציבה לעצמה מטרה להגיע ליכולת שתאפשר לה
להכתיב תנאים בהסדרים בין-לאומיים, בעיקר אלה הנוגעים
ליבשת אסיה ובכל אחת מהשאלות העולמיות שיש לסין עניין
בה.

כבר בתחילת העשור האחרון החלו הסינים לצעוד בדרך
המובילה את פקין לזירה הבין-מעצמתית — פיתוח וייצור
של נשק גרעיני. שלוש עובדות חדשות בדיפלומטיה הכלל-
עולמית של מעצמות-העל יכולות להצביע על משקלה ההולך
וגדל של סין העממית במאזן הכוחות של האסטרטגיה הבין-
מעצמתית בשנות ה-70:

א. לאחר שלב של מתיחות צבאית בגבול הסיני-סובייטי,
ניגשה ברה"מ במלוא המרץ למיקודו של הטיפול בסכסוך
הגבולות באפיקים מדיניים; לצורך יצירת רקע מתאים של
הבנה הציעו מנהיגי הקרמלין לקיים ועידה בהשתתפות חמש
המעצמות הגרעיניות לדיון בשאלת הגבלת החימוש העולמי.
ב. לאחר שורה של מגעים דיפלומטיים בלתי-רשמיים, נכונה
היתה ארה"ב — לאחר ביקור משלחת שחקני הפינג-פונג

היתה זו תקופת נצחונות של הפלג האנטי-סובייטי בצבא — לין פיאו ואותם מאואיסטים שמאלנים, נאמני הפוליטיזציה של הצבא, ה־דוגלים בעליונותו של האדם על הטכניקה, ובעליונותה של הפצצה האטומית הרוחנית (תורתו של מאו) על הפצצה האטומית ה־חומרית.

„ירח-הדבש“
הגרעיני
בין סין
לבריה"מ

אף על פי כן, לא הפגיעה הידיעה שהופצה על-ידי סוכנות הידיעות הסינית, ב־16 באוקטובר 1964 כי „סין ערכה ב־16 באוקטובר 1964, בשעה 1500 לפי שעון פקין, פיצוץ גרעיני במערבה של המדינה ובכך סיימה בהצלחה את הניסוי הגרעיני הראשון שלה“; מספר ימים קודם לכן גילה נציג הודו, שסטרי, בוועידה האפרו-אסיאנית שהתקיימה ב־קהיר, פרטים על פיצוץ גרעיני שסין עתידה לערוך ב־„עתיד הקרוב ביותר“.

הפיצוץ הגרעיני הסיני גרם מבוכה בקרב המעצמות, ובמיוחד ברה"מ וארה"ב, שהבינו את משמעותו ואת השלכותיו העתידיות על המערכת הבין-מעצמתית. במוסקבה ובוואשינגטון הבינו כי יותר מתמיד דרושה עתה הבנה בין המעצמות בסוגיית יציבותו של מאזן החימוש האסטרטגי (בשנת 1964 יום נשיא ארה"ב את הדו־שיח בין המעצמות על הגבלת החימוש הגרעיני — שיחות סאלט — שהוחל בו ב־17 בנובמבר 1969).

פיתוח הנשק הגרעיני על-ידי סין בא אמנם הודות לשיתוף פעולה סיני-סובייטי בתחום זה, אך התקדם במיוחד בעקבות שילובם של מדענים סינים שעסקו בתחום זה בארה"ב, ושבּוּ לפקין. תפיסתם האידיאולוגית של מנהיגי סין בשנות ה־60 הראשונות השפיעה לא במעט גם על אופיה של ההתעצמות הגרעינית הסינית. הזלזול הסיני ביסוד ההרתעתי של הנשק

פעיל בתחום המחקר הגרעיני לצורכי שלום, החל משנת 1955. שנתיים מאוחר יותר הקיף שיתוף הפעולה הגרעיני הסיני-סובייטי גם את התחום הצבאי.

אולם „ירח-הדבש“ הסיני-סובייטי נמשך זמן קצר. כבר בשנת 1958 התגלעו בין הצדדים חילוקי-דעות חריפים וניגודי-אינטרסים במדיניות החוץ והביטחון, שלא להזכיר את המשבר בין ברה"מ לסין על רקע הסיוע הכלכלי.

ב־31 במרס 1958 החליטה ברה"מ להפסיק באורח חד-צדדי את הניסויים הגרעיניים העל-קרקעיים ולפתוח בדו־שיח עם ואשינגטון. שיחות אלו הביאו ל„תווה מוסקבה“ (שאליו הצטרפה גם בריטניה) שנחתם ב־5 באוגוסט 1963 ובו נאסרו הניסויים הגרעיניים בכלל, פרט לניסויים תת־קרקעיים. על רקע זה הסתלקה מוסקבה בשנת 1959 מהתחייבותיה כלפי סין בתחום הגרעיני, כצעד ראשון לקראת הבנה בין-מעצמתית בדבר אי-הפצתו של הנשק הגרעיני. החלטה זו היתה בבחינת „הקש ששבר את גב הגמל“ ביחסים בין מוסקבה ופקין, שהוגדרו משלב זה ואילך כ„קרע הסיני-סובייטי“ או כ„סכסוך הסיני-סובייטי“. אוריה זו ביחסים שבין שתי המעצמות הקומוניסטיות מצאה ביטוי חריף בתחילת שנות השישים, אם על רקע התקריות בגבול הסיני-הודי ואם לנוכח פרשת הטילים בקובה באוקטובר 1962. משבחרה בדרך הקשה — הסתגרות, התבודדות והתעצמות — לא נכנעה סין העממית לדרישותיה של מוסקבה ואף האיום הגרעיני לא הרתיע אותה. אופייניות לקו זה הערותיהם של המנהיגים הסיניים — מאו־סה־טונג, שהגדיר את העוצמה הגרעינית של ארה"ב כ„נמר של נייר“ וציָאן לאי שהשיב לשר הצרפתי אנדרי מלרו: „המאמין אתה באיום הגרעיני? האוטונומיה של הקומונות העממיות מובטחת. סין תחיה גם אחרי מותם של 100 מיליון איש...“

הגרעיני מצא את ביטוי גס כאשר החליטה פקין לייצר פצצות גרעיניות ומימניות משלה. הדגש הושם על פיתוח החימוש וייצורו, ותשומת לב פחותה בהרבה ניתנה לכל הקשור לאמצעי הובלתו של הנשק הגרעיני. הצלחותיה המרשימות של סין העממית בהגשמתה של תכניתה היומרתית לפיתוח חימוש גרעיני וייצורו הדהימה במהירותה וביעילותה את העולם כולו. בלט במיוחד כושרם של המדענים הסינים לפתח במהירות מסחררת את החימוש הגרעיני ברמות השונות: מאז הפיצוץ הגרעיני הראשון, באוקטובר 1964, של פצצה בעלת עוצמה של 20 קילוטון (זהה לעוצמת הפצצה האמריקנית שהוטלה על הירושימה) ועד להצלחתה הראשונה של סין העממית בפיצוץ פצצה מימנית נושאת מטען נפץ של מגאטונים רבים, ב-17 ביוני 1967, עברו מעט יותר משנתיים וחצי — פרק זמן קצר בהרבה מזה שנוקקו לו שאר המעצמות כדי להגיע לאותם הישגים. המדענים הסינים הצליחו גם לפתור שורה ארוכה של בעיות קשות ומסובכות הכרוכות בפיתוח טכני וטכנולוגי של אמצעים לאגירת החומר הרדיו-אקטיבי הדרוש לייצור הפצצות הגרעיניות; כן הצליחו לצמצם את הנפח של ראשי-הנפץ הגרעיניים ושל הפצצות הגרעיניות והמימניות ולהתאימם לממדים המקר-בלים להובלה באמצעות מטוסים או לשיגור בטילים. לפי הערכות מוסמכות של הפנטגון הצליחה סין-העממית עד היום לייצר עשרות אחדות של ראשי-נפץ גרעיניים, ומספר פצצות מימן בעוצמה של 3 מגאטון. אך חימוש זה מבצעי רק בחלקו מחמת הפיגור בפיתוח אמצעי ההובלה והשיגור של החימוש הגרעיני ובייצורם.

התפיסה האסטרטגית הסינית עד לפני שנים אחדות, שכאמור התעלמה מחשיבותו ההר-תעתית של הנשק הגרעיני, השפיעה על חוסר האיוון בין פיתוח החימוש הגרעיני לבין פיתוח אמצעי הובלתו. בתחום התעשייה האווירית והטילית התקדמה סין העממית אף פחות ממה שציפו המומחים המערביים בעלי ההערות כות הזהירות. מומחים בארה"ב נוטים לדעה כי הפיגור הסיני בתחום זה נובע גם מאירועי "המהפיכה התרבותית" ומתוצאותיה. אמנם, סין הגיעה להישגים מרשימים דווקא בתקופת "המהפיכה התרבותית": ב-27 באוקטובר 1966 נערך הפיצוץ הרביעי של מטען גרעיני בעוצמה של 20 קילוטון, אשר שוגר אל מטרותו לטווח של 650 עד 950 ק"מ, לראשונה על-ידי טיל מונחה לטווחים בינוניים; ב-28 בדצמבר נערך ניסוי מימני ראשון, וב-17 ביוני 1967 בוצע פיצוץ ראשון של פצצת מימן סינית. כל אלה אמנם מוכיחים כי הצמרת הצבאית הסינית הצליחה להפריד בין מטרותיה של "המהפיכה התרבותית", ששאפה לניתוק מוחלט משאר מדינות העולם, לבין פיתוחו של הנשק הגרעיני שהתבסס על ידע שנקלט בברה"מ "הרביזיוניסטית" או בארה"ב "האימפריאליסטית" קפיטליסטית.

אולם בסוף שנת 1967 נמסר על מספר מקרים שבהם פעלו "המשמרות האדומים" נגד מדעני גרעין סינים. חלק ממדעני הגרעין הועמדו תחת ביקורת פומבית חריפה, הואשמו ב"פרו-קפיטליזם", וב"שיתוף-פעולה עם הרביזיוניזם הרוסי" ואף

נאמר עליהם כי הם "סוכנים חשאיים של אויבי סין". ראייה אחת לפחות מחזקת את ההערכה האמריקנית בדבר פגיעתה של "המהפיכה התרבותית" במומחי טילים. ב-24 בדצמבר 1967 ביצעו הסינים ניסוי גרעיני, ולראשונה לא נמסרו עליו פרטים בפומבי. מקורות מזרחיים ומערביים כאחד טענו כי היה זה ניסוי כושל של ראש-נפץ מימני שיועד לשיגור על-ידי טיל בליסטי לטווח בינוני. בשעת השיגור ניווקו מערכות הטיל ונוצר צורך לפוצץ את ראש-הנפץ ביחד עם המשגר והטיל המוביל שנפגם. הסינים התייחסו אל הפיצוץ כאל ניסוי שנכשל ומשום כך לא מצאו לנכון למסור בגלוי פרטים על אודותיו. אנשי הפנטגון מסרו, זמן מה לאחר מכן, לעיתונאים כי היה זה טיל שנמצא בשלבי פיתוח אחרונים אך לא מושלמים, והמדענים אשר עסקו בפיתוחו של טיל זה נכללו בין יתר הקרבנות שנפלו בידיהם של "המשמרות האדומים" ומאז "נעלמו עקבותיהם". סברה זו מתחזקת לנוכח העובדה כי הניסוי הגרעיני המוצלח הראשון לאחר הפיצוץ המימני ב-17 ביוני 1967, נערך רק ב-27 בדצמבר 1968 — היינו לאחר תקופה של שנה וחצי.

לפי מקורות מוסמכים של הפנטגון עושה פקין מאמץ להתקדם בשלושה מישורים מקר-בליים בפיתוחם של אמצעי הובלה ושיגור לחימוש הגרעיני: פיתוח מערכות למפציצים וייצור מטוסים להגדלת סדר-הכוחות הקיים; פיתוח וייצור טילים לטווחים בינוניים (MRBM), לטווחי ביניים (IRBM) ולטווחים בין-יבשתיים (ICBM); פיתוח וייצור כלי-

חוסר איוון
בין אמצעי
השיגור
לבין
הנשק
הגרעיני
הסיני

שיט, בעיקר צוללות, נושאות טילים גרעיניים. בתחום הובלת חימוש גרעיני במטוסים יש ברשותה של סין העממית, לפי שעה, אך כתרסר מפציצים מסוג "טופולב-4" — דגם רוסי מועתק של המפציץ הבינוני האמריקני "B-29", אשר שימש, כזכור, את הפיקוד האווירי האסטרטגי של ארה"ב מייד לאחר מלחמת-העולם השנייה. כן ישנו ברשותם מספר זעום של מפציצים מסוג "טופולב-16", בעלי טווח פעולה מבצעי של 3,000 ק"מ, אשר מסוגלים לשאת פצצת מימן בעוצמה של 3 מגאטון. הסינים מתכוונים בעתיד להגיע לכושר הובלה בסוג מטוסים אחד — "טופולב-16" משופרים אשר מצוידים במערות אלקטרוניות ובמחשבים חדישים. עם זאת חישבו מומחים אמריקנים כי כמוריות האורניום המועשר מסוג 235 המיוצר בסין והאורניום המופק, המצוי במאגרים, לא יספיקו בעתיד הקרוב (1975) אלא לייצורן של עשרות אחדות בלבד של פצצות מימן בעוצמה המגיעה ל-3 מגאטון. זוהי עוצמה לא גדולה אך, ללא ספק, משמעותית מבחינה צבאית ובמיוחד לגבי הזירה האסיאנית.

בתחום הובלת חימוש גרעיני בכלי-שיט יש לסין העממית כבר עתה צוללת מבצעית אחת מסוג "G" (מונעת בדיוזל) הנושאת טילים בעלי ראשי-נפץ גרעיניים בעוצמה של 10 עד 20 קילוטון. הטווח המבצעי של הטילים הללו טרם ידוע, אך מניחים כי הם מהסוג הישן של MRBM לטווחים של עד 1,000 ק"מ. לפי הערכה של ראשי הפנטגון, משנת 1970, עשויים הסינים לצייד תוך חמש שנים מספר זעום של צוללות מסוגים שגרתיים במשגרים לטילים גרעיניים בעלי טווח של 1,600 ק"מ.

פיגור
בחימוש
הגרעיני
בגלל
ה"מהפיכה
התרבותית"

חילה לוויינים למסלולים סביב כדור-הארץ; הלוויין הקיף את כדור-הארץ בכל 114 דקות ושדר, נוסף למידע-חלל, גם את מנגינת השיר „המזרח הוא אדום“.

מעת שיגורו של הלוויין הסיני החלו המקורות האמריקניים להתייחס מחדש בכובד-ראש לכושרה האסטרטגי-גרעיני של סין העממית. לפי מקורות מוסמכים של ארה"ב, שהסתמכו על ההערכה החדשה, יהיו בידי סין העממית כבר בשנת 1975 כלי-הנשק הבאים:

**הבושר
האסטרטגי-
גרעיני של
סין
העממית
ב-1975**

● 80 עד 100 טילים מבצעיים לטווחים בינוניים (עד 1,600 ק"מ) הנושאים ראשי-נפץ גרעיניים בעוצמה של 20 קילוטון; טילים אלה יהיו מוצבים בעמדות בלתי-מוגנות (על-קרקעיות).

● אם יהיה בשנת 1973 בידי סין העממית טיל בליסטי בין-יבשתי מבצעי אחד, כצפוי לפי הערכת המודיעין האמריקני, קיימת סבירות גבוהה כי בשנת 1975 יהיו בידי הסינים 10 עד 25 טילים בין-יבשתיים מבצעיים הנושאים ראשי-נפץ מימניים בעוצמה של 3 מגאטון לטווח של 9,600 ק"מ — מוצב בים בעמדות מבצעיות: חלק מן הטילים הבין-יבשתיים שבידי סין העממית יהיו מונעים בדלק מוצק ולא נוזלי (הסינים החלו בשנתיים האחרונות לעבור לשימוש בדלק מוצק כדי לצמצם סיכוני התיפגעות); הטילים יימצאו בפירים ותהליך הפעלתם והכנתם לירי יהיה קצר ביותר.

● שתי טייסות מפציצים חדשים מסוג „טופולב-16" משופרים, שיוכלו להוביל לטווחים של 3,000 ק"מ עשרות אחדות של פצצות מימן בעוצמה של 3 מגאטון, שיהיו בידיה של סין; כן תימצא ברשותם עוד טייסת אחת או שתיים של מפציצים ישנים יותר, להובלת פצצות קטנות יותר.

● 3—5 צוללות נושאות טילים גרעיניים לטווחים בינוניים; בכל צוללת יימצאו 6 עד 10 משגרי טילים הנושאים ראשי-נפץ גרעיניים בעוצמה של 10—20 קילוטון.

● מרכז משוכלל לייצור בסדרות של טילים בליסטיים לטווחים בינוניים ולטווחים בין-יבשתיים, בעל כושר תפוקה גבוה.

נחונים אלה, אפילו אין הם מדויקים כליל, הם הקרובים ביותר לאמת על-פי הערכות המערב, לפיהם תוכל סין כבר בשנת 1975 לצבור עוצמה גרעינית שתקנה לה כושר הרתעה אסטרטגי גרעיני — היינו הכושר להנחית „מכה גרעינית ראשונה" ברדיוס פעולה אסטרטגי מבחינת היבשת האסיאתית. ברדיוס פעולה זה מצויים הבסיסים העורפיים של קו ההגנה הסובייטי על הגבול בין ברה"מ וסין, וכן הבסיסים האמריקניים בדרום-מזרח אסיה וביבשת אסיה בכלל. יתר-על-כן, סין תוכל אז לפגוע גם בכמה יעדים בודדים (10 עד 25) בשטחיה האירופאיים של ברה"מ ובשטחה של ארה"ב בראשי-נפץ גרעיניים בעלי עוצמה של 3 מגאטון. ברה"מ

**יצירות
מאזן
הפוזות**

לעולם החיצון ידוע מעט מאוד על התכניות הסיניות בתחום הפיתוח של טילים לסוגיהם. הערכות המומחים הן שונות ובדרך-כלל אינן נכונות. תחילה ניתנה על-ידי מומחי המערב הערכה מופרזת לגבי כושרה של סין לפתח מערכות טילים לטווחים בינוניים (MRBM). הם העריכו כי הפוטנציאל המדעי הסיני יאפשר ייצור של טיל מבצעי בין-יבשתי ראשון כבר בשנת 1967. לאחר מכן המעיטו ההערכות המערביות בערכו של כוח הטילים הסיני, עד אשר הופתעו במערב ובמזרח כאחד משיגורו, ב-24 באפריל 1970, של הלוויין הסיני הראשון. כאמור, עוד באוקטובר 1966 נערך ניסוי גרעיני ראשון בו שוגר ראשי-נפץ בעוצמה של 10 עד 20 קילוטון על-ידי טיל בליסטי לטווח של 650 עד 950 ק"מ. תכיפות הניסויים שנעשו לאחר מכן בטילים עצמם (ללא ראשי-נפץ גרעיניים) במשך שנת 1967, הובילה את ראשי הפנטגון למסקנה כי תכנית הפיתוח של הטילים הסיניים נמצאת ערב השלמתה — היינו טיל מבצעי ראשון יימצא ברשות סין העממית כבר בשנת 1967/68. בפברואר 1970 העריך הפנטגון כי עד כה לא מצוי בידיה של סין העממית אפילו טיל מבצעי אחד מסוג זה (MRBM). בינתיים שינו האמריקנים את הערכתם, כנראה על סמך דיווחי מודיעין אחרים, ובעיקר לנוכח שיגורו של הלוויין הסיני ב-24 באפריל 1970.

ההפתעה בשיגור הלוויין הסיני לא הצטמצמה רק בעצם שיגורו, אלא נבעה גם מעובדות משמעותיות אחרות הקשורות באיפיונו המ-יחדים של הלוויין: זהו הלוויין הכבד ביותר ששוגר בשיגור נסיוני ראשון למסלול סביב כדור הארץ; משקלו 173 ק"ג — כמעט פי-שניים ממשקלו של „ספוטניק 1" הסובייטי ופי כמה מן הלוויין האמריקני הראשון; יתר על כן, הפרשן האירי של הבי.בי.סי., הידוע באמינות ידיעותיו, מסר כי פיתוחו של הלוויין הסיני החל בשנת 1965, וכי שיגורו לחלל נעשה באמצעות טיל בליסטי לטווח-ביניים (IRBM), דוגמת הטילים הבליסטיים שבעזרתם שיגרו האמריקנים בת-

**הלוויין
הסיני:
„המזרח
הוא
אדום"**

וארה"ב אינן יכולות להתעלם מעוצמה גרעינית זו. בעוד אשר שתיהן חפצות בהגבלה הדדית של הנשק האסטרטגי-גרעיני שלהן, יש להן עניין משותף לקיים כושר תקיפה-גרעיני גם נגד סין ב"מכה ראשונה", היינו שסין לא תוכל להגיב בנשק גרעיני לאחר אותה מכה. ברור, איפוא, כי נושא זה מעסיק את שתי מעצמות-העל בדו-שיח שהן מנהלות ביניהן על הגבלתו של החימוש האסטרטגי (שיחות סאלט), אך ברור כי במוסקבה כבואשינגטון מבינים כי יהיה על שתי המעצמות לשלב את סין העממית. בעתיד הקרוב ביותר, במסגרת ההבנה הבין-מעצמתית כדי שכללי המשחק של האסטרטגיה העולמית יחולו גם עליה. במילים אחרות, שילוב זה הכרחי כדי שסין תתייחס בכובד ראש לחשיבותו של מאזן הכוחות הבין-מעצמתי ולצורך החיוני בשמירה על יציבותו למען השלום העולמי. סין העממית מיטיבה לדעת כי אין בכוחה להוות כבר עתה

אתגר אסטרטגי לברה"מ או לארה"ב. המומחים לענייני סין צופים כי סין העממית תצליח עד 1980 להתעצם כך שתהיה ללא ספק, מעצמת-על שוה לשתיים האחרות, לפחות מבחינת המדיניות הכלל עולמית, ועם יתרונות ודאיים שיהיו לה לגבי המרחבים האסיאניים העצומים. אלא שבינתיים הולכת ומת-עוררת מעצמה אסיאנית נוספת — יפן; סין העממית חוששת מפניה במיוחד, לנוכח נסיונה ההיסטורי ולנוכח בחינה ריא-ליסטית של המצב. קשה להניח כי יפן תישאר אדישה לנוכח התעצמותה הגרעינית של סין העממית, וסביר להניח כי גם היא תיכנס בסופו של דבר ל"מועדון הגרעיני". כיצד ישפיע הדבר על המערכת הבין-מעצמתית? זוהי שאלה הנשארת פתוחה לכל מדינאי העולם. עובדה אחת המתבהרת בשנות ה-70, זוהי עלייתם על הבמה העולמית של כוחות חדשים בעלי עוצ-מת-הרתעה צבאית אדירה הנובעת מהפצתו של הנשק הגרעיני.

הניסויים הגרעיניים ומחקר החלל הסיניים

מס'	תאריך	עוצמה משוערת	מקום הניסוי	שיטת הניסוי
1	16 אוקטובר 1964	20 קילוטון	לופנור	במגדל פיצוץ
2	14 מאי 1965	20—40 קילוטון	"	הוטלה ע"י "טופולב-4"
3	8 מאי 1966	200—550 ק"ס (מימן)	"	הוטלה ע"י "טופולב-16"
4	27 אוקטובר 1966	10—20 קילוטון	שואנג-צ'נג-צה/לופנור	שוגרה באמצעות טיל בינוני טיפוס סובייטי (SS-4) במגדל פיצוץ
5	28 דצמבר 1966	300—500 ק"ס (מימן)	לופנור	
6	17 יוני 1967	3 מגאטון (מימן)	"	הוטלה באמצעות "טופולב-16" (?) שוגרה בטיל בינוני (?)
7	24 דצמבר 1967	10—25 קילוטון (מימן)	"	הוטלה באמצעות "טופולב-16" (?)
8	27 דצמבר 1968	3 מגאטון (מימן)	"	הוטלה באמצעות "טופולב-16" (?) פיצוץ תת-קרקעי
9	22 ספטמבר 1969	25 קילוטון	"	הוטלה באמצעות "טופולב-16"
10	29 ספטמבר 1969	3 מגאטון (מימן)	"	שוגרה באמצעות טיל
11	24 אפריל 1970	—	—	לטווחי ביניים
12	14 אוקטובר 1970	3 מגאטון (מימן)	לופנור	הוטלה באמצעות "טופולב-16"

הערות: 1. על ניסויים אלה, פרט לזה של ה-24 דצמבר 1967, ניתן פרסום סיני גלוי. 2. הניסוי של ה-24 דצמבר 1967 נכשל, וכפי הנראה היה צורך לערוך פיצוץ מוקדם.

ביבליוגרפיה חשובה

(ראה רשימה ביבליוגרפית, "מערכות" 216)

BUESCHEL (Richard M.). "Communist China and Power"; Praeger, New-York, 1968.
HALPERIN (Morton H.). "China and the Bomb"; Pall Mall Press, London, 1965.
"China as a Nuclear Power". United Asia, Bombay, May-June 1968, pp. 163-167.

DOAK BARNETT (A.). "A Nuclear China and U.S. Arms Policy"; Foreign Affairs, New-York, April 1970, pp. 35-39.
GIBET-DEVET (R.). "La Chine Puissance Nucleaire". Ecrits de Paris, Paris, Mai 1969, pp. 35-47.
PATIL (R.L.M.). "China and the Nuclear Proliferation", China Report. New-Delhi, Jan.-Feb. 1968, pp. 10-14.